

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2012/60
Karar Sayısı : 2013/62
Karar Günü : 22.5.2013
R.G. Tarih-Sayı : 27.3.2014-28954

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Söğüt İcra Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 2.7.1964 günlü, 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun (1) SAYILI TARİFE'sinin “B)İcra ve iflas harçları” bölümüne, 23.7.2010 günlü, 6009 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 20. maddesi ile eklenen (III) numaralı fıkra da yer alan “...her bir işlem için...” ibaresinin Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Alacaklı vekilinin borçluya ait iki ayrı adreste haciz işlemi yapılması talebinin İcra Müdürlüğünce eksik harç yatırıldığı gerekçesiyle reddedilmesi üzerine, ret kararının kaldırılması istemi ile açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasını ciddi bulan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

492 sayılı Kanun'un, itiraz konusu ibarenin de yer aldığı “B)İcra ve iflas harçları” bölümü şöyledir:

B) İcra ve iflas harçları:		
<i>I – İcra harçları :</i>	<i>Kanunla Getirilen</i>	<i>Uygulanan Miktar</i>
	<i>Miktar</i>	
<i>1. İcraya başvurma harcı</i>	<i>24,30 TL</i>	<i>60.000 TL.</i>
<i>2. Değeri belli olmayan icra takiplerinde, icranın yerine getirilmesi harcı</i>	<i>24,30 TL</i>	<i>60.000 TL.</i>
<i>3. Değeri belli olan icra takiplerinde tahsil harcı, değer üzerinden :</i>		
<i>a) Ödeme veya icra emrinin tebliği üzerine hacizden evvel ödenen paralardan</i>	<i>Yüzde 4,55</i>	<i>Yüzde 2,4</i>

b) Hacizden sonra ve satıştan önce ödenen paralardan	Yüzde 9,10	Yüzde 4,8
c) Haczedilen veya rehinli malların satılıp paraya çevrilmesi suretiyle tahsil olunan paralardan	Yüzde 11,38	Yüzde 6
d) Resmi ve özel müesseseler memur ve hizmetlilerinin maaş, ücret, gündelik ve sair hizmet gelirlerinin haczi suretiyle tahsil olunan paralardan	Yüzde 4,55	Yüzde 2,4
e) Takip talebi bulunmayan alacaklılara İcra ve İflas Kanununun 125 inci maddesinin 3 üncü fıkrası gereğince ödenen paralardan	Yüzde 2,27	Yüzde 1,2
f) Gayrimenkullerin ve gemilerin tahliye ve tesliminde:		
aa) İcra emrinin tebliği üzerine tahliye olduğu takdirde	Yüzde 2,27	Yüzde 1,2
bb) Tahliye ve teslim icra marifetiyle olduğu takdirde	Yüzde 4,55	Yüzde 2,4
g) (Değişik : 20/3/1981 - 2430/4-B md.) Menkul tesliminde;		
aa) İcra emrinin tebliği üzerine teslim halinde	Yüzde ,2,27	Yüzde 1,2
bb) İcra marifetiyle teslim halinde	Yüzde 4,55	Yüzde 2,4
h) (Ek: 21/2/2007-5582/32 md.) 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 38/A maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan konut finansmanından kaynaklanan alacaklar ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığının rehinle temin edilmiş alacaklarının takibinde, bu bentte belirtilen tahsil harçları dörtte biri oranında uygulanır.		
4. İdare harçları :		
(Haczedilen gayrimenkullerin idaresi, kira mukaveleleri düzenlenmesi ve hesap tutulması için)	16,90 TL.	42.400 TL.
II – İflas harçları :		
1. Maktu harç :		
İflasın açılması veya konkordato isteği ve masaya katılma harcı	40,00 TL	97.400 TL.
2. (Değişik : 4/12/1985 - 3239/96-A md.) Konunun değeri üzerinden harç :		
a) İflasta paylaşılan para üzerinden	Yüzde 4,55	Yüzde 2,4
b) Konkordatoda alacaklılara verilmesi kararlaştırılan para üzerinden	Binde 11,38	Binde 6
III- Haciz, teslim ve satış harcı: (Ek: 23/7/2010-6009/20 md.)		
(Yukarıdaki (I) ve (II) numaralı fıkralarda yer alan icra ve iflas işlemlerinin		

daire dışında memur eliyle yerine getirildiği her bir işlem için)	56,85 TL	40 TL.
--	----------	--------

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL ve Zühtü ARSLAN'ın katılımlarıyla 21.6.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Fatma BABAYİĞİT tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, itiraz konusu kuralın belirlilik ve açıklıktan uzak olup uygulamada hakkaniyete uymayan sonuçlar doğurduğu, borçlunun tek bir dosyadaki farklı adreslerinde aynı gün yapılıp tamamlanan haciz işlemi için her bir adres bakımından farklı bir işlem tesis edilmediği hâlde adres sayısının ayrı ayrı harç alınması durumunun, icra işleminin başında gerekli harçları ödeyen alacaklı açısından hak arama özgürlüğünü sınırlayıcı mahiyette olduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

492 sayılı Kanun'un (1) sayılı tarifesinde, harç alınacak yargı işlemleri düzenlenmiş olup icra ve iflas harçları da yargı harcı kapsamındadır. İtiraz konusu kuralın da yer aldığı (III) numaralı fıkrada ise icra ve iflas işlemlerinin daire dışında memur eliyle yerine getirildiği her bir işlem için ilgili kişiden ayrı ayrı maktu bir harç alınacağı düzenlenmektedir. Alınan bu harç, genel bütçeye aktarılmakta ve bu işlemi gerçekleştiren personele belirli bir gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar kadar yol tazminatı olarak ödenmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden birisi de “belirlilik”tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması gerekir. Belirlilik ilkesi, bireylerin hukuksal güvenliğinin sağlanması bakımından da önem arz etmektedir.

İtiraz konusu kuralda, icra ve iflas işlemlerinin daire dışında memur eliyle yerine getirildiği her bir işlem için ilgili kişiden ayrı ayrı maktu harç alınacağı hususunun açıkça ifade edilmesi karşısında, kuralın belirsizliğinden söz edilemez.

Harç, kamu kurum ve kuruluşlarının sunduğu hizmetlerden yararlananlardan, bu yararlanmaları karşılığı alınan bedeldir. Yargı hizmetleri içerisinde yer alan icra ve iflas işlemleri de kuşkusuz icra ve iflas dairelerinin sunduğu en önemli hizmetlerdendir. Anayasa'da aksine bir hüküm olmadıkça, herhangi bir yargı hizmetinden harç alınıp alınmayacağı konusunda kanun koyucunun takdir yetkisi bulunmaktadır.

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında ise “*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*” hükmüne yer verilmiştir. Maddeyle güvence altına alınan hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkı, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının yanında, diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir.

Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında da belirtildiği üzere, kanun koyucunun yargı hizmetlerinin verilmesi karşılığında harç alınması biçiminde düzenleme yapma yetkisi bulunmakla birlikte, bu takdir yetkisinin Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkını ihlal etmemesi için “*harcın miktarının makul olması*”, “*harcın alınmasında haklı bir amacın olması*”, “*ulaşılacak istenen amaç ile harç miktarı arasında orantı olması*” ve “*ödeme gücü olmayanlar bakımından etkili adli yardım sisteminin olması*” kriterlerine uygun şekilde kullanılması gerekmektedir. Nitekim, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları da bu yöndedir (Tolstoy-Miloslavsky/İngiltere, 13.6.1995, No: 18139/91; Kreuz/Polonya, 18.6.2001, No: 28249/95; Bakan/Türkiye, 12.6.2007, No: 50939/99; Ülger/Türkiye, 26.6.2007, No: 25321/02).

İtiraz konusu kuralda, icra ve iflas işlemlerinin daire dışında memur eliyle yerine getirildiği her bir işlem için ilgili kişiden ayrı ayrı maktu bir harç alınacağı ifade edilmiştir. İtiraz konusu kural, daire dışında yapılacak her bir işlemi, harcın alınması için yeterli görmektedir. Esasen, aynı takip dosyasında ancak farklı adreslerde yapılan her bir işlemin ayrı bir işlem niteliğinde olması ve icra memuru açısından ek bir mesai harcanması anlamına gelmesi dikkate alındığında, her bir işlem için ayrı harç alınmasının makul ve orantılı olmadığı söylenemez. Bu nedenle kuralın hak arama özgürlüğünü engelleyen bir yönü bulunmamaktadır.

Öte yandan, harcı ödeme gücü olmayanların 6100 sayılı Hukuk Muhakemesi Kanunu'nda düzenlenmiş olan adli yardım müessesesinden yararlanma olanağı da bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

2.7.1964 günlü, 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun (1) SAYILI TARİFE'sinin “*B) İcra ve İflas Harçları*” bölümüne, 23.7.2010 günlü, 6009 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 20. maddesi ile eklenen (III) numaralı fıkra da yer alan “*...her bir işlem için...*” ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 22.5.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili	Başkanvekili	Üye
Serruh KALELİ	Alparslan ALTAN	Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN

Üye

M. Emin KUZ